

Rutin gällande Underrättelselagen

Motala kommun

Gäller fr.o.m.

Dokumentansvarig: Socialchef Per-Olof Andersson
Socialförvaltningen

Beslutsinstans: Socialkontorets ledningsgrupp
Datum: 2021-05-20
Revidering: 0

Diarienummer: 21/SN 0275
Paragraf:

Informationsklassning:

Reviderande instans

Beslutsinstans:
Datum:

Diarienummer:
Paragraf:

Rutin gällande Underrättelselagen

Inledning

Denna rutin avser felaktigt utbetalt bidrag enligt 3 § Lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemet (Underrättelselagen)

Den 1 januari 2020 trädde ändringar i kraft i bidragsbrottslagen (2007:612) och i lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen (underrättelselagen). Lagändringarna syftar till att förstärka det straffrättsliga skyddet för välfärdssystemen.

Bidragsbrottslagens tillämpningsområde utvidgas till att även omfatta ekonomiskt stöd som beslutas av Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen eller en kommun och som avser en enskild person, men som betalas ut till någon annan än den enskilde (exempelvis assistansersättning, lönebidrag eller ersättning för kostnad för personlig assistans enligt LSS).

- Maximistraffet för grovt bidragsbrott skärps från fängelse i fyra år till fängelse i sex år.
- Anmälan om bidragsbrott ska enbart göras till Polismyndigheten.
- Preskriptionstiden för ringa och vårdslöst bidragsbrott förlängs från två år till fem år från den dag då brottet begicks.
- Lagen om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen utvidgas till att även omfatta pensioner och sådant ekonomiskt stöd som beslutas av Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen eller en kommun och som avser en enskild person, men som betalas ut till annan än den enskilde (exempelvis assistansersättning, lönebidrag eller kostnad för personlig assistans enligt LSS).
- Underrättelseskyldigheten i lagen om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen utvidgas till att även avse kommuner.

Detta innebär att alla myndigheter i en kommun ska agera om man får kännedom om omständigheter som gör att man har anledning att anta att ett bidrag felaktigt betalats ut av en annan myndighet. Den beslutande myndigheten ska då underrättas.

Underrättelselagen är tvingande. Kommunen är således skyldig att anmäla misstänkt felaktiga utbetalningar.

Underrättelseskyldigheten enligt underrättelselagen innebär att det föreligger en sådan underrättelseskyldighet som avses i 10 kap. 28 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL. Sekretess enligt OSL bryts alltså på grund av underrättelseskyldigheten.

En förutsättning för underrättelseskyldighet är enligt första stycket att det finns anledning att anta att en ekonomisk förmån eller ekonomiskt stöd beslutats, betalats ut eller tillgodoräknats felaktigt eller med ett för högt belopp. Skyldigheten omfattar såväl fall där det finns anledning att anta att en förmån har beslutats eller betalats ut med ett för högt belopp som fall där det finns anledning att anta att förmånen inte alls skulle ha utgått. Antaganden om kommande felaktiga beslut eller utbetalningar omfattas däremot inte.

Rekvisitet ”om det finns anledning att anta” innebär att tröskeln för underrättelseskyldighet är lågt satt. Antagandet kommer i normalfallet att grunda sig på omständigheter som myndigheten i sin verksamhet har fått tillgång till vid handläggningen av ett eget ärende. Det kan dock inte uteslutas att innehållet i tips från allmänheten någon gång kan vara av sådan tyngd att det finns anledning att anta att en ekonomisk förmån har beslutats eller betalats ut.

Underrättelse ska lämnas till den myndighet eller organisation som har fattat beslutet om förmånen. Detta gäller även i de fall där en myndighet eller organisation har fattat beslutet om förmånen och en annan har betalat ut förmånen. Har förmånen beslutats efter överklagande ska underrättelse i stället lämnas till den myndighet eller organisation som i första instans beslutar om förmånen.

Underrättelseskyldighet föreligger inte om det finns särskilda skäl, till exempel om den myndighet eller organisation som har fattat beslutet redan känner till felaktigheten eller om det är fråga om ett antagande om ett enstaka fel avseende ett försumbart belopp. Restriktivitet ska iakttas vid bedömningen av om särskilda skäl föreligger. Omständigheter som har att göra med en myndighets eller organisations arbetssituation, t.ex. ärendehantering, utgör aldrig särskilda skäl.

Underrättelseskyldigheten omfattar alla nämnder, samt mellan nämnder inom en kommun. Det kan uppkomma situationer i kommunen där man kan misstänka att bidragsfusk förekommer. En viktig myndighet är skolan, som har ett ansvar för att barn fullgör sin skolplikt. Skolan arbetar aktivt med att söka upp barn som inte infinner sig i skolan. Uteblir ett barn från skolan kan det exempelvis misstänkas att barnets familj inte längre är bosatt i Sverige och alltså inte ska ha rätt till olika familjeförmåner. I det läget ska skolan, om det finns skäl att anta att exempelvis barnbidrag felaktigt betalas ut, kontakta Försäkringskassan. Samma sak gäller om skolan har anledning att anta att försörjningsstöd betalas ut till en familj som kan misstänkas ha lämnat landet. Då ska socialtjänsten underrättas.

Av underrättelsen ska framgå vilka omständigheter som ligger till grund för antagandet att en ekonomisk förmån eller ett ekonomiskt stöd har beslutats, betalats ut eller tillgodoräknats med för högt belopp. Det finns inget formkrav för underrättelsen. Den kan ske muntligt eller skriftligt.

Källor:

Lag (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen

SKR cirkulär 2020/05 En starkare skydd för välfärdssystemen

Rutin för handläggning på socialkontoret i Motala

Vid misstanke om att ett bidrag eller ekonomisk förmån utgår felaktigt ska underrättelse göras till aktuell myndighet eller instans (extern eller intern)

Antagande om felaktig utbetalning uppstår

Svara på följande två frågor:

1. Kan man anta att en ekonomisk förmån eller ekonomiskt stöd beslutats, betalats ut eller tillgodoräknats felaktigt eller med för högt belopp?
2. Är klienten medveten om att den erhåller förmånen felaktigt?

Upprätta en anmälan enligt följande steg:

1. Skapa ett dokument i VIVA – mall finns – och fyll i handlingen.
2. Skicka dokumentet till aktuell myndighet eller instans.
3. Journalför att en underrättelse är gjord och bilägg handlingen med eventuella bilagor till akt.

Om underrättelsen ska gå till Försäkringskassan görs detta via deras e-tjänst

<https://www.forsakringskassan.se/press/atgarder-for-att-forhindra-bidragsbrott>

Fyll i de obligatoriska fälten och scanna in ditt dokument som du sedan bifogar anmälan.